

Z P R A V O D A J

č. 161

*Spokojené Velikonoce
a příjemně prožité jaro i léto na vašich zahrádkách*

březen 2025

Vychází 3x ročně

Ediční rada Zpravodaje: Jitka Knížková, odp. redaktorka (j.knizkova@centrum.cz),
Ing. Daniela Velebová (danivel@email.cz)

Kresby: Marie Tvrdková

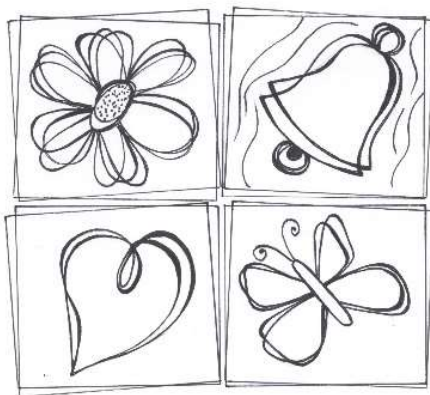
Tisk: fa Papilion

Techn. zpracovala: Marcela Braunová

Internet: www.zahradkari.cz/szo/hortiklub

Ohlédnutí

*Verš kolikátý já už v životě psala,
jak ráda vnímám cit, snad od mala.
I když zvony ráda mám, když vesele zazvoní,
když tráva je zelená a květy voní,
petrkříčce na louce, ty něžné květy,
tak mám ráda, nic nemění se léty.
Nechci je utrhnout, už by nevoněly,
včelky kam zalétnout zjara by neměly.*
/Anna Kojanová/

Hodiny přírody

Všichni se podle nich řídíme. Určují střídání dne a noci. Na všechny z nás působí slunce, a to asi nejen svým světlem, ale i zvláštní magickou energií, která dosud není úplně vysvětlena. Působí na naše chování, na náš zdravotní stav, na naši náladu. A pak je zde působení měsíce, který dokonce na některé citlivé jedince má vliv i psychický. Ale neoddiskutovatelné je, že způsobuje příliv a odliv.

Zatím se nepodařilo vysvětlit přesný vliv těchto těles, ale je jasné že existuje. Ovlivňují změny nejen dne a noci, ale i ročních období a denní hodiny. Podle zákonů přírody mají všechny rostliny a všichni živočichové včetně člověka jakési vnitřní biologické hodiny. Ty určují, kdy být plný aktivity a kdy odpočívat. Těmito vnitřními hodinami se řídí celý rytmus života přírody. Například netopýři vylétají navečer téměř na minutu přesně, v určitou dobu pravidelně vylétají včely. Tažní ptáci odlétají každoročně ve stejnou dobu bez ohledu na počasí. Také rostliny raší, kvetou, plodí a ukládají se zase k zimnímu spánku podle přírodních hodin, s menšími výkyvy ovlivněnými extrémními odchylkami v počasí.

Takže nejen my lidé známe tikající hodiny na našem zápěstí, ale hodiny zná celá příroda a bez naší vůle se jimi řídí.

Člověk třeba může hodiny zastavit, ale nikdy nemůže zastavit čas.

Toto je vypůjčený jarně dubnový příspěvek naší nezapomenutelné
Ing. Soni Neumannové k dubnovému vydání Zpravodaje č. 95.

„Duben, to je ten pravý a požehnaný měsíc zahradníkův.

Duben je kromě rašení také měsíc vysazování.

Člověk zahradník vznikl zajisté kulturou, a nikoliv přírodním vývojem.

Kdyby vznikl od přírody, vypadal by jinak. Ale jelikož je zahradník zevně uzpůsoben stejně nedokonale jako my ostatní, nezbyvá mu, než aby ukázal, co umí, aby balancoval na špičce jedné nohy, aby se vznášel jak carská baletka, aby se rozkročil na čtyři metry na šíř, aby našlapoval lehce jako motýl či konipásek, ... aby se udržel, aby všude dosáhl a všemu se vyhnul. ...“ tolik klasik nejmilejší, no a my si ověříme už brzo také co umíme, a hlavně co ještě sami zvládneme nejen na našich chalupách a zahrádkách.

Přeji vám všem pěkné jaro a po něm i příjemné léto všude tam, kde se rozhodnete pobývat.

Sejdeme se zase jako obvykle nad podzimním Zpravodajem a programem našich aktivit.

J. K.

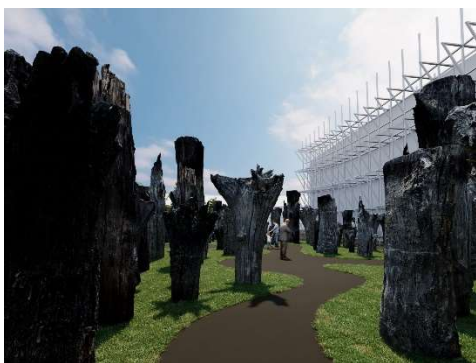
Okrasné jabloně jako opylovači

Při výsadbě jabloní nejde jen o volbu vhodného stanoviště. Každá odrůda potřebuje pro opylení vhodného partnera. Správné kombinace vám poradí v ovocné školce nebo pátrejte v literatuře. Potíž nastane, jestliže doporučené odrůdy opylovačů nemáte rádi nebo potřebujete opylovače pro více odrůd. Zkuste příklad profesionálních ovocnářů: malý stromek okrasné jabloně zajistí opylení všech odrůd jabloní. Jeho dekorativní květy, které se objevují časně na jaře, navíc do zahrady přilákají včely a čmeláky. Vybírejte však pouze odrůdy, které nejsou náchylné ke strupovitosti – např. „Evereste“ nebo „Professor Sprenger“.

Tisíce let staré duby z Česka plují do japonské Ósaky

V letošním roce se bude konat světová výstava EXPO 2025 v japonské Ósace.

Ostravská společnost Subfossil Oak představí na světové výstavě EXPO 2025 v Japonsku **Les civilizací**. Tvoří jej 133 kmenů subfossilních dubů starých okolo šest a půl tisíce let. Dosud nezkažené dřevo pochází z naleziště v povodí řeky Olše. **Les civilizací** bude expozicí reprezentující všechny národy, které se výstavy účastní. Je to unikátní projekt, kterým ostravská firma oslovila hlavního architekta celé výstavy. Díky tisícům let historie zašifrovaných v letokruzích pradávných stromů totiž bude tento les, v duchu myšlenky Expa, symbolicky spojit celý svět do jednoho „kořenového systému“, jedné organické identity.

„Materiál poskytuje informace o změnách klimatu“ řekl na tiskové konferenci k české účasti EXPO 2025 majitel a jednatel společnosti Subfossil Oak Marek Noga. „Jsme vyprávěči příběhů naší planety, který se propsal do letokruhů našich stromů“ dodal jeho kolega Tomáš Rothschein s tím, že **Les civilizací** bude na dohled od českého pavilonu v Ósace.

Tisíce let staré subfossilní dřevo se nejčastěji nalézá v korytech řek či v bahenních sedimentech. Ještě nestihlo zkamenět, ale materiál už získal jiné vlastnosti. Je o něco tvrdší, jeden metr krychlový váží zhruba 950 kg. Dřevo navíc zčerná.

Materiál pro umění

Firma na materiál narazila na nalezišti v r. 2016 náhodou. V povodí řeky Olše v Moravskoslezském kraji, když chtěla postavit bioplynovou stanici. Při přípravě stavby našli první kmeny subfossilních dubů a poté legálně vytěžili asi tisíc metrů krychlových tohoto materiálu. Lidé z Subfossil Oak začali poté spolupracovat s umělci a z nalezeného dřeva vyrábět umělecká díla. Do tvorby zapojili i skláře. Socha tak například vznikne z subfossilního dřeva a její identické dvojče z českého křišťálu.

„Druhá větev naší činnosti navrácí dřevu život a svislou polohu“ doplnil ještě Marek Noga s tím, že samotné kmeny se pak stávají stejně jako v Dubaji či v Ósace vystavenými exponáty. V minulosti se subfossilní dřevo z Ostravy dostalo i do řady muzeí a galerií. Zástupci firmy chtějí usilovat o zápis do Guinnessovy knihy rekordů. Celý projekt firma sama financuje a expozici bude po dobu výstavy i provozovat. Rozpočet se pohybuje okolo 270 milionů korun. Do Asie se expozice začala přesouvat koncem ledna z velké části po moři v 10 lodních kontejnerech. Český pavilon bude největší dřevěnou stavbou v Japonsku.

Stavbu navrhli Apropos Architects a zvítězili tak z 38 soutěžících.

Světová výstava v japonské Ósace potrvá od 13. dubna do 13. října 2025.

LES CIVILIZACÍ tam sdělí příběh naší planety.

J. K.

Století posázavské stezky – tip na výlet

5. prosince 2024 byl v Muzeu Jílové u Prahy křest krásné knihy „Století Posázavské stezky“.

Podél Sázavy byly stezky již před Kelty, kteří zde rýžovali zlato, a samozřejmě i později.

Zejména za císaře Karla IV. se zde pro jeho zlatou korunu dolovalo zlato. Po husitských válkách byla jeho těžba utlumena a pěší stezky zarostly. Vorošlavba od Světlé nad Sázavou až k soutoku s Vltavou u Davle se konala už od století dvanáctého a právě Karel IV. stanovil pro ně určitá pravidla.

Poslední voraři vypluli v roce 1941.

S rozvojem železnice od roku 1900 a rozšiřováním silnic se na dřívější stezky zapomnělo.

Klub Českých turistů, který vznikl v roce 1898, si dal za úkol zpřístupnit krásné přírodní partie na našem území. Nezapomněl na kouzelnou, ale málo přístupnou krajinu mezi Pikovicemi a Kamenným Přívozem. V roce 1924 byla úprava Posázavské stezky dokončena tak, jak ji známe dnes od Davle do Kamenného Přívozu – 13 km – se značením červené šipky. K dřívější první vyhlídce Klimentově přibyla druhá Raisova. Největší stavební atrakcí je most u Žampachu. Je to druhý nejvyšší železniční most ve střední Evropě, vysoký 42 a délce 110 metrů. Je jen o půl metru nižší než pražský Nuselský most.

Pokračujeme po stezce k osadě „Rychlá řeka Kajak,“ kus dál je sportovní osada „To-

ronto – Nedvědova píseň“. Pod námi začíná osada „Club Údolí ticha“, směrem nahoru je výborná hospoda „U zvoničky“. Po další vyhlídce – „Klimentově“ půjdeme až ke sto let starým kamenným schodům. Pod nimi bývala hospoda „U Mařeny“ – o ní byla složena Voskovcem a Werichem známá písnička o babičce Mary. Další slavnou hospodou bývala „Starcova“, která

byla od roku 1975 mimo provoz. Ale nyní ji provozuje Marty jako klub osady „Orange“.

O kus dál je už vidět Piko-vický komín nebo také „Jehla“. Po kamenných schodech dojdeme k velkému kříži, který je věnován vorařům, kteří zahynuli při své nelehké a nebezpečné práci.

Naproti přes řeku je osada „Rafanda“ – tady se osadníci věnovali chovu psů.

Tady už končí „Zlatý kaňon“ a pěšina se mění na širokou cestu, Pikovice jsou na dohled a nádraží „Pikovického Pacifiku“ také.

Po první světové válce dochází k rozvoji trampingu, což můžeme považovat za uvolněný skauting. Vícečlenné pražské party trampů začaly stavět chaty a zakládaly tramské osady.

Nejatraktivnější tramskou lokalitou se stává „Zlatý kaňon“ od Kamenného Újezdu k soutoku s Vltavou. Tuto oblast začali navštěvovat nejen obyčejní lidé, ale i malíři, spisovatelé, sportovci, herci i zpěváci. Počátky této oblasti byly velmi tvrdé, ale usilovnou prací tisíce lidí se tato krásná krajina stala přístupnou pro všechny.

Jiřina Pavková

KLUBOVÝ ŽIVOT

Jarní aranžování

Jarní aranžování se uskuteční 25. března 2025 od 16 hod. v ČZS v Rokycanově ulici. Budeme vyrábět dvě velikonoční dekorace:

Vejce (cca 20 cm) v mechovém kabátku na věnci z březových větví (viz foto) a závěs z vyfouknutých vajec (viz foto.)

Budeme potřebovat tavnou pistoli, zahradnické nůžky, březové větve cca 1 m dlouhé a mech nejlépe z kamenů nebo i z pařezů. Na druhý výrobek si přineste 3 vyfouknutá vejce. Vše ostatní (polystyrenová vejce, umělé květiny, konopné provazy, vázací drát, mašle) ... přinesu.

Případné dotazy na mail: m.tvrdkova@seznam.cz nebo tel. 723 213 680.

Těším se na setkání.

Majka Tvrdková

ZÁJEZDOVÁ SEKCE

Zvu vás na komentovanou prohlídku do Dendrologické zahrady, kterou uskutečníme ve středu 16. 4. 2025. Sraz: Metro C „Opatov“ u zastávky autobusu č. 385 směr Brno ve 13.50 hod. Odjezd ve 14.02 hod. do zastávky Čestlice, aquapark. Potřebuji nahlásit váš zájem. Jedině v případě velmi nepříznivého počasí bychom procházku odložili, proto prosím pište SMS nebo volejte. Vstupné pro seniory 60,-Kč a příplatek za průvodce 30,- Kč zaplatíme každý u pokladny.

Jarmila Melicharová
tel. 606 929 818, e-mail: jara.melicharova@seznam.cz

A ještě vás zvu na návštěvu zahrady paní Zvárové, naší členky, v Kamenici, kterou uskutečníme ve čtvrtek 26. 6. 2025. Sraz bude na Budějovickém nám., ul. Olbrachtova (naproti KFC směr Nusle) u zastávky autobusu č. 339 a 337 ve 13.10 hod. Odjezd autobusu č. 339 ve 13.20 hod. Pojedeme do zastávky Kamenice, Kuklík a po pár metrech na adresu Lužní 2123.

Přihlášky: Jarmila Melicharová

Židovíník – málo známá kvetoucí dřevina

Na první pohled připomíná malý tamaryšek a podobně jako on je úplně nenáročný.

I když ve světě existuje kolem dvacet druhů, u nás je takřka neznámý.

Tato dřevina vypadá velmi pěkně zejména na jaře a při kvetení, tehdy svým jedinečným vzhledem zaručeně upoutá naši pozornost. Její podobnost s tamaryškem není náhodná, patří totiž také do čeledi tamaryškovitých. Židovíník je keř nebo polokeř, má rovné větve a drobné podlouhlé listy. Květenství tvoří koncové klasovité hrozny, na nichž vyrůstají oboupohlavní květy. Plodem je tobolka.

Bezproblémové pěstování

Pro zachování kompaktního růstu potřebuje rostlina každoroční udržovací řez, který poměrně dobře snáší. Velmi snadno se rozmnožuje vegetativně dřevitými řízký. Odebíráme je na podzim, přes zimu uskladníme a na jaře

napícháme do záhonu. Rostliny se vyvíjejí rychle, vypěstování trvá pouze jeden rok. Přezimují bez problémů, nemusejí se ani zakrývat. Mezi zastupci tohoto rodu, který je u nás „domácí“, je židovíník německý (*Myricaria germanica*), poměrně řídký keř dorůstající do

výšky 0,6–2,5 m. Má dlouhé kořeny, které mohou dorůst až do 1,5 m. Rostlině pěstované na extrémním stanovišti je proto nutné zajistit dostatečný přísuv vody až do této vzdálenosti. Jeho větve jsou vzpřímené, letorosty nažloutlé, někdy červenohnědé. Listy má šedozelené až modrozelené a na zimu opadávají. Na silnějších hlavních větvích se v červnu objeví až 15 cm dlouhé hrozny bílých či světle růžových květů.

Rostlina kvete až do srpna ve dvou obdobích v souvislosti s postupným rozkvétáním bočních a vrcholových květenství. Na jednom výhonku se tvoří 20–30 hroznů, z nichž každý má 40–50 kvítků. Ty se postupně otevírají od základu až po vrchol květenství.

Jinak židovíník je totálním heliofytem, tj. nesnáší jakékoliv zastínění a tato skutečnost je důležitá nejen při jeho úspěšném pěstování, ale i při klíčení jeho semen.

Areál rozšíření v přírodě je např. střední Evropa, Finsko, Skandinávie, ale třeba také Írán.

U nás divoce pouze v řečišti řeky Morávky*, druhotně haldy a odkaliště (Karviná).

Je pěstován v soukromé botanické zahradě ve Štramberku.

(*evropsky významná lokalita Nivy řeky Morávky v Beskydech)

Členské příspěvky Hortiklubu Praha, specializované základní organizace Českého zahrádkářského svazu z.s.

Od roku 2024 je cena roční členské známky 300 Kč. Členové Hortiklubu, kteří si kupují členskou známku v jiné základní organizaci ČZS, platí pouze členský příspěvek 100 Kč. **Vše je vhodné uhradit v první polovině roku.** Hotově na akcích Hortiklubu nebo na účet vedený u Fio banky 2900995137/2010. Při placení na účet, uvádějte prosím do zprávy pro příjemce jméno člena/členky případně i další zpřesňující text.

Tržba za členské známky se na základě rozhodnutí ČZS dělí mezi základní organizaci, příslušné územní sdružení a ústředí (100 + 100 + 100 Kč).

Podrobný rozpis:

- Podíl pro ZO 100 Kč – zůstává v rozpočtech ZO
- Podíl pro ÚS 70 Kč – základní podíl k zajištění činnosti ÚS
- Fond aktivity ÚS 30 Kč – k podpoře zvýšení aktivity ÚS
- Fond rozvoje Svazu 16 Kč – z Fondu jsou poskytovány příspěvky pro rozvoj ZO/ÚS
- Rizikový fond Svazu 1 Kč – slouží ke krytí škod ZO/ÚS po živelních katastrofách
- Podíl pro RR 83 Kč – slouží k zajištění činnosti RR a ústředí Svazu.

V. Pícková, hospodářka Hortiklubu

Projekt je realizován s finanční podporou MZE ČR.

Za věcnou správnost příspěvku ručí autor a redakční rada si vyhrazuje příspěvky krátit, stylisticky upravit a po dohodě s autorem eventuálně i doplnit.

Uzávěrka Zpravodaje č. 162 je 14. 9. 2025.